

Prosvjed radnika Uljanika i 3. maja

Terenska bilješka – Zagreb, 27. 8. 2018

Pola sata prije najavljenog okupljanja radnika pulskog i riječkog brodogradilišta na Trgu bana Jelačića u Zagrebu tek je jedno policijsko vozilo uz kojega je stajalo nekoliko uniformiranih policajaca te desetak novinara, kamermana i fotoreportera s pripadajućom opremom davalo do znanja da se nešto ima dogoditi. Bilo je na Trgu i građana namjernika koji su putem medija i društvenih mreža imali točne informacije o planiranom prosvjedu te čiji su razgovori odavali iščekivanje prosvjednika, no riječ je bila o manjem broju ljudi, jedva zamjetnom, prizovu li se u sjećanje scene s glavnoga gradskog trga otprilike mjesec i više dana kad je ondje organiziran doček hrvatskih nogometnih reprezentativaca po povratku sa Svjetskog prvenstva iz Rusije.

Petnaestak minuta do 11 sati pojavila se grupa ljudi u crvenim majicama, pretpostavljivo sindikalista, koji su zadobili pažnju većine novinarskih ekipa; uskoro su se mogli vidjeti i prvi transparenti, a najviše komešanja izazvao je muškarac maskiran u Batmana. Osim maskom, iz koje se dala naslutiti kritična poruka o apsurdnoj javnim politikama koje ugrožavaju društvo u toj mjeri da su mu potrebne spasilačke usluge fiktivnog junaka, pažnju je privukao transparentom simptomatične „to do“ liste zadataka koja je glasila: „Save Gotham City, Save Uljanik, Save 3. maj, Save Croatia.“

Uz novinare koji su ga opkolili, ubrzo je kraj njega bila i policajka koja ga je došla legitimirati, u čemu je nimalo nije omelo snimanje televizijskih kamera.

Kako se približavalo 11 sati, polako se punio prostor oko spomenika bana Jelačića, a pozornost fotografa privukle su i dvije žene s fluorescentno žutim prslucima na sebi, koji su uz pripadajuće natpise odavali da je riječ o zrakoplovnom osoblju. Njihova podrška prosvjedima kolega iz brodogradilišta, koju su pokazale natpisima: „Za sve naše tvornice“ i „Prste k sebi, brodogradnja pripada svima“ svakako se može dovesti u vezu s peripetijama oko najavljenog

štrajka u Croatia Airlinesu, kojega je sud proglasio nezakonitim.

Skupina aktivista Radničke fronte spremno je čekala radnike dvaju hrvatskih brodogradilišta istaknuvši poruke koje su probleme brodogradilišta tretirale samo dijelom ukupnih radničkih problema, bile kritički nastrojene prema kapitalizmu te adresirale državu kao instituciju koja je dužna pomoći.

Koju minutu nakon 11 sati iz pravca Jurišićeve ulice, u pratnji nekoliko policijskih vozila i desetak policajaca, pristigla je podulja kolona prosvjednika.

Otprilike polovina radnika i radnica pojavili su se na Trgu u radničkim uniformama. Neki su pak prosvjednici odjenuli jednostavne bijele majice s ručno napisanim porukama na poledini.

Prvo su se čuli uzvici podrške 3. maju, a nakon toga i Uljaniku. Zviždaljke, bubnjevi i druga sredstva za proizvodnju decibela odradili su svoje u idućih nekoliko minuta pripomažući stvaranju efektivne prosvjedne atmosfere na samom trgu. Nekoliko vatrogasaca Trećeg maja dalo si je oduška uključivanjem sirene koja je nadglasala sve druge izvore zvukova. Uz zvučnu kulisu, razvijeni su i transparenti na plahtama i platnima koji su veličinom dominirali nad onim manjima, ispisanima na kartonima. Poruke su gotovo odreda bile pozitivne, poticajne, no našla se i pokoja poruka

kritike ili upozorenja upućena upravi brodogradilišta, vladi i premijeru. Iako su poruke isticale podršku brodogradnji i škveranima, ili pak osuđivale logiku kapitalizma, iz njih su se dale iščitati egzistencijalne poteškoće svih radnika i sveopće razočaranje stanjem u državi, možda ponajviše zbog činjenice da u javnosti i politici ne postoji konsenzus o brodogradnji kao javnom i državnom interesu u kojega bi se trebalo ulagati. U skladu s tim, pojavili su se i natpisi o Uljaniku i 3. maju kao STEM revoluciji ukazujući na važnost i profitabilnost ove gospodarske djelatnosti koja već godinama, u natjecanju između turizma i informacijskih tehnologija ostaje na margini. Zapravo, pozivanje na STEM koji podupire obrazovanje u „prirodnim“ i „egzaktnim“ znanostima na ovoj je demonstraciji pokazalo paradoksalnost politike koja nije prepoznala potencijal brodogradnje, premda istovremeno zagovarajući ulaganje u STEM područja.

Stiglo se u tom kraćem boravku radnika brodogradilišta na Trgu podijeliti ponešto izjava novinarima, ispričati u diktafon ili pred kamerom vlastite životne priče, ali i izdiktirati opća

mjesta štrajka i prosvjeda, a oko 11 sati i 15 minuta spontano se formirala kolona koja je krenula prema Radićevoj ulici. Osim radnika Uljanika i 3. maja, na začelju se mogla vidjeti manja skupina „civila“ među kojima je bilo i žena i djece, što svjedoči da su se i neki Zagrepčani solidarizirali i odlučili pridružiti pohodu na Markov trg. Ipak, unatoč nekolicini zagrebačkih građana i aktivista, dojam je da broj ljudi koji je došao podržati brodogradnju i prosvjed njenih zaposlenika nije bio značajan.

Ni radovi u najužem centru grada, zapriječen prolaz Radićevom ulicom prema Kamenitim vratima, nisu narušili planove ni uznemirili okupljeno mnoštvo koje je mililo Zakmardijevim stubama prema Gornjem gradu, propuštajući po potrebi strane turiste koji su dolazili iz suprotnog smjera. Na Markovom trgu dočeka nas je nešto veći broj policajaca, postrojenih na ulazu te poredanih uz zaštitnu ogradu, neki ozbiljni i šutljivi, drugi spremni na komunikaciju sa stranim turistima koji su se raspitivali o tome što se pred

njihovim očima događa. Pred malom pozornicom kolona prosvjednika se rasprostrla i tad je bilo razvidno da unatoč gužvi ima sasvim dovoljno prostora za cirkuliranje ljudi pa tako i novinara koji su i ondje nastojali doći do fotografija i izjava protagonista. Ubrzo se mali dio radnika, praćen policajcima, iz ograđenog prostora uputio prema zgradi Vlade, a ostatak ih je ispratio pljeskom i glasnim uzvicima odobravanja.

Čekajući rasplet situacije i anticipirajući moguće rezultate sastanka vođa prosvjednika s premijerom i ministrom u zgradi Vlade, sudionici prosvjeda razgovarali su o potrebi za transformacijom sustava te svako toliko skandirali „ne damo škverove“ “ i „3. maj je naš“, praćeni vatrogasnom uzbunom koja je trebala podsjetiti na dramatičnost i veličinu problema. Vatrogasna sirena oglasila je, dakle, opsadno stanje, a Batman, podsjećajući na *Gotham City* kojega *zlikovci žele sravniti sa zemljom*, pozivao na borbu, ne samo za hrvatska brodogradilišta, nego borbu protiv netransparentne i neučinkovite politike kratkoročnog i privatnog interesa. Tog dana radnici ovih dvaju brodogradilišta prosvjedovali su za svoje plaće, budućnost i egzistenciju, odašiljući poruke o tome da „brodogradnja pripada svima“, da je „Uljanik naš“, a „mi smo 3. maj i 3. maj je naš“. Nakon što je postao poznat ishod sastanka i što je postignut dogovor o isplati plaća za srpanj, radnici su poručili da do isplate nastavljaju sa štrajkom, a tijekom cijeloga događaja bilo je očito da su nescioni prijepornim idejama o restrukturiranju,

ali i razočarani kroničnim nedostatkom političke sposobnosti i volje koji se očituje na brojnim područjima od javnog interesa.

Ozren Biti i Romana Pozniak